

N.E.Ü. A.K.E.F. MÜZİK EĞİTİMİ A.B.D. KLASİK GİTAR ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL ÇALGI (KLASİK GİTAR) EĞİTİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

H. Onur Küçükosmanoğlu
N.E.Ü.A.K.E.F. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Konya
h_onur_k@hotmail.com

Özet

Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı klasik gitar öğrencilerinin, bireysel çalgı eğitimi (gitar) dersinin genel durumuna ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmadaki veriler kaynak tarama ve anket yöntemiyle elde edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak çizelgeler hazırlanmış, elde edilen bulguların istatistiksel analizi yapılarak "yüzde ve frekans" hesaplamaları yorumlanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında öğrenimlerine devam eden klasik gitar öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda klasik gitar öğrencilerinin klasik gitar eğitimi hakkındaki görüşleri tespit edilerek alana yarar sağlayacağı düşünülen öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Müzik Eğitimi, Klasik Gitar, Klasik Gitar Eğitimi.

THE VIEWS OF N.E.Ü. A.K.E.F. MUSIC EDUCATION DEPARTMENTS CLASSICAL GUITAR STUDENTS ABOUT INDIVIDUAL INSTRUMENT(CLASSICAL GUITAR)EDUCATION

Abstract

This study is intended to put forward the views of Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty Music Education Departments student's about general conditions of individual instrument education. Data for the study were obtained by using literature review and survey. In harmony with the purpose of the study tables have been prepared and "percentage and frequency" accounts have been made by analyzing the data obtained statistically. The study group is consist of the classical guitar students which continue their education in 2012-2013 academic year. As a result of study, students' views on the classical guitar training has been identified and recommendations are thought to benefit the area.

Key Words: Education, Education of Music, Classical Guitar, Classical Guitar Education.

GİRİŞ

İyi bir eşlik çalgısı olması, kolay temin edilebilirliği, gençler arasında oldukça popüler olması vb. gibi nedenlerden dolayı klasik gitar ülkemizde oldukça yaygınlaşmaya başlamış ve kısa sürede eğitim müziğinde kendine yer bulmayı başarmıştır.

Uzun süre sadece özel dersler şeklinde devam eden gitar eğitimi daha sonra yavaş yavaş okullara da girmeye başlamış, önce konservatuarlarda, daha sonra da eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde gitar dersleri verilmeye başlanmıştır. Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında klasik gitar eğitimine ilk olarak Erol Küyel tarafından 1973-1974 öğretim yılında "Okul Çalgı Kümeleri Dersi" adı altında Gazi Eğitim Enstitüsünde başlanmıştır. Bunu, bireysel çalgı dersi olarak 1977-1978 öğretim yılında "Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı", 1983 yılında "Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü", 1985 yılında "Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü", 1986 yılında "İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı" (yarı zamanlı) izlemiştir. Daha sonraki yıllarda

eğitim fakültelerinin bazı müzik eğitimi bölümlerinde de klasik gitar dersi okutulmaya başlanmıştır. (Tarman, 1996:4)

Müzik eğitimi bölümlerinde devam eden bireysel çalgı (klasik gitar) dersinin genel durumu hakkında öğrencilerin görüş ve önerileri oldukça önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada, klasik gitar öğrencilerine anket uygulanarak bireysel çalgı (klasik gitar) eğitimi hakkındaki görüşleri elde edilmiş, elde edilen bulguların istatistiksel analizi yapılarak, "yüzde ve frekans" hesaplamaları tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın çalışma gurubunu, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenimlerine devam eden klasik gitar öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma, bireysel çalgı (klasik gitar) dersinin mevcut durumunun öğrenci görüşleri açısından ortaya konulması ve daha da genişletilerek benzer araştırmalara örnek oluşturması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın evrenini Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, örneklemini ise Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı oluşturmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde anket sonuçları yüzde frekans olarak değerlendirilmiş, sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

1. Lisans düzeyinde öğretimine başlamadan önce klasik gitar çalma durumu

Tablo 1: Lisans düzeyinde öğretimine başlamadan önce klasik gitar çalma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	4	25
Kısmen	6	37,50
Çok Az	5	31,25
Hiç	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin %37,50'si "Kısmen", %31,25'i "Çok Az", %25'i "Büyük Ölçüde" ve %6,25'i "Hiç" seçeneklerini seçmişlerdir. Ankete katılan klasik gitar öğrencilerinden hiç biri "Tamamen" seçeneğini seçmemiştir.

Elde edilen sonuçlara göre Klasik gitar öğrencilerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimlerine başlamadan önce klasik gitar çaldıkları görülmüştür. Bu sonucun çıkmasında Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde klasik gitar eğitiminin yaygınlaşmasının ve özengen müzik eğitimi kurumlarında klasik gitar dersleri verilmesinin etkin rol oynadığı düşünülmektedir.

2. Nitelikli bir çalgıya sahip olma durumu

Tablo 2: Nitelikli bir çalgıya sahip olma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	2	12,5
Kısmen	8	50
Çok Az	6	37,50
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin %50'si "Kısmen", %37,50'si "Çok Az", %12,50'si "Büyük Ölçüde" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Ankete katılan öğrencilerin hiç biri "Tamamen" ve "Hiç" seçeneklerini işaretlememişlerdir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin büyük bir kısmının kısmen nitelikli bir çalgıya sahip oldukları görülmektedir.

3. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinin istenilen düzeyde gerçekleşmesi için mevcut haftalık ders saatinin yeterli olma durumu

Tablo 3: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinin istenilen düzeyde gerçekleşmesi için mevcut haftalık ders saatinin yeterli olma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	0	0
Kısmen	2	12,50
Çok Az	7	43,75
Hiç	7	43,75
Toplam	16	100

Tablo 3 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin % 43,75'i "Hiç", %43,75'i "Çok Az", %12,50'si "Kısmen" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Ankete katılan öğrencilerden "Tamamen" ve "Hiç" seçeneklerini işaretleyen olmamıştır. Elde edilen bulgulara göre, bireysel çalgı (Klasik Gitar) dersinin istenilen düzeyde gerçekleşmesi için mevcut haftalık ders saatinin öğrenciler tarafından yeterli bulunmadığı görülmektedir.

Bireysel çalgı dersinin haftada en az iki saat olmasının, öğrencinin çalışma durumunun takibi bakımından daha verimli olacağı düşünülmektedir.

3.4. Bireysel çalgı (klasik gitar) için ayrılan çalışma saatinin yeterli olma durumu

Tablo 4: Bireysel çalgı (klasik gitar) için ayrılan çalışma saatinin yeterli olma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	4	25
Kısmen	3	18,75
Çok Az	5	31,25
Hiç	4	25
Toplam	16	100

Tablo 4 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin % 31,25'i "Çok Az", %25'i "Hiç", %25'i "Büyük Ölçüde" ve %18,75'i "Kısmen" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin hiçbiri "Tamamen" seçeneğini işaretlememiştir.

Elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin büyük bir kısmının bireysel çalgı dersine gerekli çalışma saatini ayırmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin amaçlanan hedeflere ulaşmaları için belirli bir plan-program çerçevesinde çalışma saati ayarlamaları gerekmektedir.

5. Uygulanmakta olan programdaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına uygun olma durumu

Tablo 5: Uygulanmakta olan programdaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına uygun olma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	2	12,50
Kısmen	7	43,75
Çok Az	6	37,50
Hiç	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin %43,75'i "kısmen", %37,50'si "çok az", %12,50'si "büyük ölçüde" ve %6,25'i "hiç" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilere görüşlerine göre uygulanmakta olan programdaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına kısmen uygun olduğu görülmektedir.

Klasik gitar çok sesli bir çalgı olması, taşınabilir olması, temininin kolay olması gibi nedenlerden dolayı müzik derslerinde öğretmenler tarafından eşlik çalgısı olarak kullanılmaya müsait bir çalgıdır. Bireysel çalgı derslerinde gitarın eşlik çalgısı olarak kullanılabilmesi konusuna daha fazla zaman ayrılmasının, öğrencilerin ileride müzik derslerinde klasik gitarı eşlik çalgısı olarak kullanabilmeleri bakımından faydalı olacağı düşünülebilir.

3.6. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmalarının yapılma durumu

Tablo 6: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmalarının yapılma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	11	68,50
Kısmen	5	31,25
Çok Az	0	0
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin %68,5'i "büyük ölçüde", %31,25'i "kısmen" seçeneğini işaretlemiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmalarına yer verildiği görülmektedir. Çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmaları yapmak, öğrencilerin armoni ve form bilgilerini geliştirmesi ve eserlerin icrasında tam olarak hedeflenen amaçlara ulaşılması konusunda önemli bir yer tutmaktadır.

7. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersi dışında çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmalarının yapılma durumu

Tablo 7: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersi dışında çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmalarının yapılma durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	2	12,50
Kısmen	3	18,75
Çok Az	8	50
Hiç	3	18,75
Toplam	16	100

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin %50'si "çok az", %18,75'i "kısmen", %18,75'i "hiç" ve %12,50'si "büyük ölçüde" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin büyük bir kısmının dersler dışındaki çalışmalarında, armonik ve formal analiz çalışmalarına yeteri kadar zaman ayırmadıkları görülmektedir.

Derslerde öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi ve geliştirilmesi için öğrencilerin çalışma planlarında armonik ve formal analize yer vermeleri gerekmektedir.

8. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde deşifre çalışmalarına yer verilme durumu

Tablo 8: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde deşifre çalışmalarına yer verilme durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	3	18,75
Büyük Ölçüde	9	56,25
Kısmen	4	25
Çok Az	0	0
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 8 incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin %56,25'i "büyük ölçüde", %18,75'i "tamamen", ve %25'i "kısmen" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde deşifre çalışmalarına büyük ölçüde yer verildiği görülmektedir.

Gitar eğitimi sürecinde, üzerinde titizlikle durulması gereken unsurlardan biri deşifredir. Deşifre, müzikte "ilk okuma" anlamına gelir ve eser çalma/çalışmanın en temel, önemli aşamasıdır. (Önder ve Yıldız:9) Öğrencinin çalgıya olan hakimiyetini geliştirir.

Deşifre, motifleri ve cümleleri tanıma, ezgi ve eşlik ayırımını yapabilme kolaylığı sağlayabilmesi yönüyle ve ilk bakışta karşılaşılabilecek teknik zorluklar hakkında bilgi vermesi bakımından çok önemlidir.(Yıldırım:16)

Deşifre çalışmalarında yol gösterici, klasik gitar öğretmenleridir. Öğretmenler, öğrencilerin deşifre gelişimleri için, öğrencilerin teknik seviyelerine, bilgilerine uygun eserler/etütler hazırlamalı ve sıklıkla yeni eserler deşifre etmelerini sağlamalıdır. (Brown, 1996:36)

9. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersi dışında deşifre çalışmalarına yer verilme durumu

Tablo 9: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersi dışında deşifre çalışmalarına yer verilme durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	0	0
Büyük Ölçüde	2	12,50
Kısmen	8	50
Çok Az	6	37,50
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin %50'si "kısmen", %37,50'si "çok az", %12,50'si "büyük ölçüde" seçeneğini işaretlemiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin ders dışındaki çalışmalarında deşifre çalışmalarına kısmen yer verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin deşifre çalışmalarına zaman ayırmaları genel müzik yeteneklerini ve çalgı çalma becerilerini geliştirmeleri açısından son derece önemlidir.

10. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde çalışılan eserlerin dışında etüt ve alıştırmalara yer verilme durumu

Tablo 10: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde çalışılan eserlerin dışında etüt ve alıştırmalara yer verilme durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	7	43,75
Büyük Ölçüde	9	56,25
Kısmen	0	0
Çok Az	0	0
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 10 incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin %56,25'i "büyük ölçüde" ve %43,75'i "tamamen" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular sonucunda bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde eserler dışında etüt ve alıştırmalara büyük ölçüde yer verildiği görülmektedir.

Etüt ve alıştırmaya çalışmaları bir çalgının teknik zorluklarını aşmada son derece önemli bir yere sahiptir. Hangi teknik davranışların kazandırılmasında hangi etüt ve alıştırmaların, ne şekilde çalışılacağını göstermek ve öğretmek öğretmenin görevidir.

11. Bireysel çalgı (klasik gitar) dersi dışında etüt ve alıştırmaya çalışmalarına yer verilme durumu

Tablo 11: Bireysel çalgı (klasik gitar) dersinde çalışılan eserlerin dışında etüt ve alıştırmalara yer verilme durumu

SEÇENEKLER	F	%
Tamamen	3	18,75
Büyük Ölçüde	6	37,50
Kısmen	4	25
Çok Az	3	18,75
Hiç	0	0
Toplam	16	100

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin %37,50'si "büyük ölçüde", %25'i "kısmen", %18,75'i tamamen ve %18,75'i "çok az" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun çalışmalarında etüt ve alıştırma yeri verdiği görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada;

1. Klasik gitar öğrencilerinin büyük çoğunluğunun lisans eğitimlerine başlamadan önce klasik gitar çaldıkları ve öğrencilerin büyük bir kısmının kısmen de olsa nitelikli bir çalgıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

2. Bireysel çalgı (Klasik Gitar) dersinin istenilen düzeyde gerçekleşmesi için mevcut haftalık ders saatinin öğrenciler tarafından yeterli bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu'nun (2013), "Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Bireysel Çalgı Eğitimi(Keman) Ders Programlarının Yürütülmesine Yönelik Eğitimci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" isimli çalışmada uygulanan anket sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin %35,90'ı haftalık ders saatinin kısmen yeterli olduğu, %33,33'ünün ise çok az yeterli olduğu ifade edilmiş ve Uslu bireysel çalgı eğitimi (keman) dersi haftalık ders saatinin beklentiler doğrultusunda yeniden tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Erdoğan(2013), "Bireysel Çalgısıyla Canlı Müzik Yapan ve Yapmayan Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgılarındaki Başarı Durumları" isimli yüksek lisans tezinde bireysel çalgılarıyla canlı müzik yapan ve yapmayan müzik bölümü öğrencilerinin haftalık 1 saat olan bireysel çalgı dersini yeterli bulmadıklarını belirtmiştir.

3. Öğrencilerin büyük bir kısmının bireysel çalgı (klasik gitar) dersine gerekli çalışma saatini ayırmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Koca (2013), "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Öğretimi Yeterlilik Düzeyleri İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi" isimli çalışmada öğrencilerin çalgılarına yeterli zamanı ayırmamalarının, kendilerini yetersiz görmelerinde etken olduğunu belirtmiştir.

Şendurur (2001), "Keman Eğitimi Dersine Etkili Hazırlanma Süreci" isimli çalışmada her düzey ve yetenekteki öğrencilerin kendilerine ait olan özgür zamanlarını değerlendirmeleri için zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden hazır olmaları gerektiğini, bireysel çalışma sürecinde her öğrenciye her gün belirli bir çalışma süresi önerilmesinin uygun olmadığını, her öğrencinin faklılık gösterebileceğini, önemli olanın çok çalışmak değil, öğrencinin kendisine ayırdığı zamanı en etkili ve verimli şekilde kullanması gerektiğini belirtmiştir.

4. Uygulanmakta olan programdaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu'nun (2013), "Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Bireysel Çalgı Eğitimi(Keman) Ders Programlarının Yürütülmesine Yönelik Eğitimci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" isimli çalışmada ankete katılan eğitimciler; program hedeflerinin, müzik öğretmeni yetiştirme hedeflerine uygunluğu konusunda "kısmen" ve "büyük ölçüde" seçeneklerinde yoğunlaşmışlardır.

5. Bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde çalışılan eserler üzerinde armonik ve formal analiz çalışmaları yer verildiği fakat öğrencilerin büyük bir kısmının dersler dışındaki çalışmalarında, armonik ve formal analiz çalışmalarına yeteri kadar zaman ayırmadıkları,

6. Bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde deşifre çalışmalarına büyük ölçüde yer verildiği, öğrencilerin ders dışındaki çalışmalarında deşifre çalışmalarına kısmen zaman ayırdıkları,

7. Bireysel çalgı (klasik gitar) derslerinde eserler dışında etüt ve alıştırımlara büyük ölçüde yer verildiği, öğrencilerin büyük çoğunluğunun ders dışındaki çalışmalarında etüt ve alıştırımlara yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Not: Bu çalışma 07-09 Kasım 2013 tarihlerinde Antalya'da 22 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "2nd World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS"de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Brown, C. (1996), Çalgı Eğitiminde Nota Okuma Becerisinin Önemi. (Çev. NevhizErcan), Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi, Sayı 21, S.36.

Tarman, S. (1996). Bekir Küçükay'ın Başlangıç Metodunun Hedef, Hedef Davranış ve İçerik Yönünden İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Şenoğlu Önder ve Yıldız (2008) "KlasikGitar Eğitiminin Boyutları. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Uslu, M. (2013). Eğitim Fakültelerinde Uygulanan bireysel çalgı Eğitimi(Keman) Ders Programlarının Yürütülmesine Yönelik Eğitimci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt2, Sayı1, 47-57.

Erdoğan, G. (2013), "Bireysel Çalgısıyla Canlı Müzik Yapan ve Yapmayan Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgılarındaki Başarı Durumları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Koca (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Öğretimi Yeterlilik Düzeyleri İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. V.8/8,835:845.

Şendurur (2001). Keman Eğitimi Dersine Etkili Hazırlanma Süreci. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 21, Sayı2, 161-168.

Yıldırım, G. (2010), Bireysel Çalgı Gitar Eğitimine Yönelik Oluşturulan Bir Eser Çalışma Modeli Önerisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.